

UDK 811.163.42'373.612.2

Izvorni znanstveni članak

Prihvaćen za tisak 6. 11. 2024.

<https://doi.org/10.29162/jez.2024.9>

Sanja Škifić

Anita Pavić Pintarić

Sveučilište u Zadru

Negativni intenzifikatori i njihovi pozitivni kolokati u hrvatskome jeziku: metaforičke kolokacije i uporaba među hrvatskom mladeži

Ovaj se rad bavi istraživanjem odabranih negativnih intenzifikatora (*brutalno, jezivo, ludo, očajno, odurno, odvratno, proketo, strahovito, strašno, stravično, užasno*) i njihovih pozitivnih kolokata u hrvatskome jeziku. Ciljevi rada odnose se na opis semantičkih polja kojima pripadaju kolokati obrađenih negativnih intenzifikatora, uporabe takvih kolokacija među hrvatskom mladeži te vrste konceptualnih metafora koje se mogu identificirati utvrđivanjem izvornih i ciljnih domena u sklopu metaforičkih kolokacija koje sadrže negativni intenzifikator i pozitivni kolokat. U svrhu ostvarenja navedenih ciljeva pretražen je korpus hrvatskoga jezika putem alata *Sketch Engine* te je priređen i proveden test dopunjavanja među 170 studenata Sveučilišta u Zadru tijekom travnja 2024. godine. Analiza korpusa hrvatskoga jezika pokazuje da se među 11 obrađenih negativnih intenzifikatora po frekvenciji ističu *ludo, strahovito, užasno* i *proketo* s najvećim brojem različitih pozitivnih kolokata. Semantičko polje emocija pokazalo se dominantnim po broju pozitivnih kolokata, a slijede polja vezana za kvalitete, fizički izgled, kognitivne i karakterne osobine. Kada je riječ o uporabi obrađenih kolokacija među hrvatskom mladeži, utvrđena je veća frekvencija uporabe neutralnih intenzifikatora u odnosu na negativne, a zabilježen je i utjecaj engleskoga jezika kod izraza koje su ispitanici sami ponudili. Vezano za konceptualne metafore identificirane u sklopu obrađenih kolokacija, izraziti stupanj pozitivnih emocija, fizičke privlačnosti te određenih karakternih i kognitivnih osobina povezuje se (ovisno o semantičkome polju i kolokatu) s pojmovima strave, užasa, ludila, očaja, prokletstva, brutalnosti i odvratnosti.

Ključne riječi: negativni intenzifikatori, pozitivni kolokati, metaforičke kolokacije, hrvatski jezik, hrvatska mladež

1. Uvod

Intenzifikatori su u jezikoslovnim istraživanjima relativno detaljno opisani strukturno i značenjski (v. Bolinger 1972; Labov 1984; Quirk i dr. 1985; Partington 1993; Peters 1994; Bauer i Bauer 2002; Lorenz 2002; Nevalainen i Rissanen 2002), i to ponajprije zahvaljujući svojoj dinamičnoj prirodi. U ovome se radu usredotočujemo na semantičku dimenziju hrvatskih negativnih intenzifikatora koji jako pojačavaju svojstvo i koji ulaze u kolokaciju s pozitivnim kolokatima. Primarni je cilj istraživanja opisati načine na koje hrvatski negativni intenzifikatori ulaze u značenjski odnos s pozitivnim kolokatima, što je opisano u drugim jezicima poput engleskoga (v. Paradis 1997; Méndez-Naya 2003; Tagliamonte 2008). To će se u dijelu istraživanja utvrditi promatranjem takvih kolokacija kao izraza konceptualnih metafora, gdje se negativni intenzifikatori uzimaju kao izvorne domene, a njihovi pozitivni kolokati kao ciljne domene. Identifikacijom konceptualnih metafora koje se javljaju u kolokacijama koje uključuju negativni intenzifikator i pozitivni kolokat ukazuje se na mogućnost kognitivno-lingvističkoga istraživanja intenzifikatora. Iako i Paradis (1997; 2000b) u svojoj analizi intenzifikatora polazi od kognitivno-lingvističkoga stajališta, u istraživanjima intenzifikatora ne nalazimo takve analize koja bi tu vrstu kolokacije sagledavala kao izraz konceptualne metafore. Da bi se identificirale vrste konceptualnih metafora unutar kolokacija koje sadrže negativni intenzifikator i pozitivni kolokat, prethodno je potrebno utvrditi semantička polja kojima kolokati pripadaju, a s obzirom na činjenicu da su pojedini intenzifikatori frekventniji u uporabi od drugih te da neki od njih pokazuju sklonost ulaska u kolokacije s izrazima koji pripadaju određenim semantičkim poljima (Paradis 1997).

Kada je riječ o frekvenciji uporabe pojedinih intenzifikatora, cilj je rada i utvrditi mjeru u kojoj hrvatska mladež upotrebljava pojedine semantički negativne intenzifikatore u kolokacijama sa semantički pozitivnim jezičnim jedinicama, a s obzirom na činjenicu da je u prethodnim istraživanjima u drugim jezicima, poput engleskoga, utvrđeno da mlađa populacija u odnosu na stariju pokazuje veću tendenciju uporabe određenih intenzifikatora (Paradis 2000b; Stenström i dr. 2022).

U svrhu ostvarenja navedenih ciljeva, metodologija istraživanja sastojala se od dva dijela. U prvome se dijelu pretražio korpus hrvatskoga jezika putem alata *Sketch Engine* da bi se utvrdila semantička polja kojima pripadaju kolokati sljedećih negativnih intenzifikatora: *brutalno*, *jezivo*, *ludo*, *očajno*, *odurno*, *odvratno*, *prokleta*, *strahovito*, *strašno*, *stravično* i *užasno*. U odabiru navedenih intenzifikatora koji su uključeni u istraživanje osnovni su kriteriji njihovo negativno značenje i ulazak u kolokacije sa semantički pozitivnim jezičnim jedinicama. Drugi je dio istraživanja uključio test dopunjavanja, koji je proveden tijekom travnja 2024. godine među hrvatskom mladeži.

Nakon uvodnoga dijela rada slijedi uvid u kognitivno-semantički pristup opisu intenzifikatora te u osobitosti njihove uporabe među mlađom populacijom. Potom se donosi teorijski okvir konceptualne metafore i metaforičke kolokacije, pri čemu se osobita pozornost pridaje mogućnosti analize negativnih intenzifikatora i njihovih kolokata kao domena koje generiraju konceptualne metafore putem metaforičkoga mapiranja. U prikazu rezultata, koji prethodi opisu metodologije istraživanja, opisuju se semantička polja pozitivnih kolokata analiziranih negativnih intenzifikatora te se analizira uporaba intenzifikatora s pozitivnim kolokatima među hrvatskom mladeži, i to u dijelu frekvencije uporabe i identifikacije konceptualnih metafora. U potonjemu se dijelu usredotočujemo na sljedeća semantička polja: emocije, fizički izgled te karakterne i kognitivne osobine. Nakon prikaza rezultata slijede diskusija te zaključne opservacije.

2. Kognitivno-semantički pristup negativnim intenzifikatorima i njihova uporaba među mlađom populacijom

Pozivajući se na niz prethodno spomenutih autora koji obrađuju intenzifikatore (Bolinger 1972; Labov 1984; Quirk i dr. 1985: 590; Partington 1993; Peters 1994; Bauer i Bauer 2002; Lorenz 2002; Nevalainen i Rissanen 2002), Tagliamonte (2008: 362) ističe njihova obilježja, poput raznolikosti, podložnosti brzom promjeni te recikliranja različitih oblika, što ih čini izrazito zanimljivim i dinamičnim jezičnim fenomenom. S obzirom na najveći broj radova koji se odnose na engleski jezik, iznosimo neke rezultate tih istraživanja relevantne za naš rad.

Kada je riječ o engleskome jeziku, Quirk i dr. (1985) po uzoru na Bolingerovu terminologiju (1972) u kategoriji priloga stupnja po semantičkoj osnovi razlikuju izraze koji pojačavaju svojstvo (engl. *amplifiers*) te one koji ga ublažuju (engl. *down-toners*). Autori obje kategorije dalje dijele u potkategorije, a u prvoj skupini razlikuju izraze koji jako pojačavaju svojstvo (engl. *boosters*, npr. *very*, *really*) te one koji ga maksimalno pojačavaju (engl. *maximizers*, npr. *absolutely*, *completely*). U ovome se radu fokusiramo na intenzifikatore koji jako pojačavaju svojstvo i koje je, između ostalih, analizirala Paradis (1997). Unutar te skupine Paradis (1997) izdvaja intenzifikatore koji su izvedeni od semantički negativnih pridjeva (*awfully*, *frightfully*, *terribly*)¹ te ističe da oni zadržavaju negativno obilježje samo u kolokaciji s negativnim pridjevima, što nije slučaj kad ulaze u kolokaciju s pozitivnima. U dijelu rada u kojemu utvrđujemo konceptualne metafore u izrazima koji se sastoje od negativnih intenzifikatora i pozitivnih kolokata ispitujemo mogućnost zadržavanja negativnih obilježja negativnih intenzifikatora čak i kada se javljaju u kolokaciji s pozitivnim

¹ 'Strašno, užasno.'

izrazima, i to pod pretpostavkom da se i izraziti stupanj pozitivnoga obilježja može kognitivno percipirati nepoželjnim.

Različite vrste kolokacija u jezikoslovnim su se istraživanjima pokazale predvidivima, a na temelju frekvencije uporabe. Tako Greenbaum (1970) navodi da se određene kolokacije intenzifikatora i glagola javljaju mnogo češće od drugih, dok Paradis (1997) u analizi frekvencije uporabe engleskih intenzifikatora uočava, između ostaloga, i snažnu kolokacijsku povezanost između pojedinih modifikatora i pridjeva, napominjući da pojedini negativni intenzifikatori imaju tendenciju ulaska u kolokacije s pridjevima koji su emocionalno obojeni (*awfully kind, terribly sorry*). S druge strane, Paradis (1997) u svojoj analizi korpusa ističe i da je izraz *very* najčešći i semantički u najvećoj mjeri „izbijeljen“ (engl. *bleached*)² s obzirom na to da ulazi u kolokaciju s najrazličitijim pridjevima. Lovrović i Pavić Pintarić (2019) u svome su istraživanju transfera u upotrebi intenzifikatora ispitali mjeru u kojoj hrvatski studenti engleskoga jezika poznaju i upotrebljavaju intenzifikatore te u kojim kolokacijama. Dominantno se upotrebljavaju engleski intenzifikatori *really* i *very* te hrvatski *totalno*, *veoma* i *jako*. Utvrđeno je i da se engleski izraz *really* prevodi u hrvatskome jeziku kao *zbilja*, *zaista*, ali i *užasno*, *strašno*, *strahovito*, *neopisivo* i *smrtno*. Pokazalo se i da se upotrebljavaju u kolokacijama s pridjevima i glagolima, poput *užasno se razočarala* i *strašno je toplo*.

Obilježje stupnjevanja pridjeva u posljednje se vrijeme intenzivnije obrađuje u sklopu kognitivne semantike (v. Carstensen 2013). U svojoj analizi intenzifikatora autori poput Paradis (1997; 2000b) polaze od kognitivno-lingvističkoga stajališta prema kojemu značenja izraza proizlaze iz aktivacije konceptualnih obrazaca u kognitivnome sustavu te govore o sadržajnoj i shematskoj domeni na temelju kojih se stvaraju koncepti. Sadržajne domene uključuju propozicijsko značenje, dok shematske sadržaju nameću određeni konfiguracijski okvir. Stupnjevanje je shematska domena koja dominira tumačenjem modifikatora stupnja, pri čemu je sadržajna domena potisnuta. To je, prema Paradis (1997), razlog zašto se takvi izrazi kategoriziraju kao funkcionalne, a ne sadržajne riječi. S druge strane, sadržajna je domena pridjeva istaknuta jer predstavljaju sadržajne riječi, ali, kako navodi Paradis (1997), i oni su konfigurirani prema određenim shematskim domenama.

Na temelju analize korpusa američkoga i britanskoga engleskog govorenog i pisanoga jezika Biber i dr. (1999) zaključili su da su najčešći pojačivači obilježja pridjeva u britanskome engleskome *very*, *so*, *really* i *too*, a zatim *absolutely*, *bloody*, *damn*, *real*, *completely* i *totally*, dok je u američkome engleskome distribucija slična,

² Izrazi koji se smatraju „izbijeljenima“ su oni čija je sadržajna domena potisnuta, odnosno oni koji, ovisno o stupnju „izbijeljivanja“, mogu izgubiti svoje izvorno leksičko značenje i postati funkcionalne riječi (usp. Paradis 1997; 2000a; 2001; Cacchiani 2008).

s iznimkom rjeđe uporabe izraza *bloody*³ i češće uporabe izraza *real*. U analizi uporabe engleskih kolokacija koje sadržavaju intenzifikatore Recski (2004) je uočio da su izrazi koji jako pojačavaju svojstvo daleko brojniji od onih koji ga maksimalno pojačavaju te da se u analizi korpusa u prvoj skupini *very, so* i *too* javljaju u 94 % slučajeva, od čega 60 % otpada na *very*.

Paradis (2000a; 2001; 2008) predlaže tumačenje načina na koji pridjevi pojačavaju obilježja imenica navodeći da se pritom leksička obilježja pridjeva potiskuju, a izražava se njihovo svojstvo stupnjevanja. Tako, primjerice, negativno superlativno obilježje pridjeva poput *terrible, dreadful, horrible* i *awful* proizlazi iz pojačavanja (Paradis 2000a: 236). Takvo tumačenje prihvaćaju i Ghesquière i Davidse (2011) u svojoj analizi promjena koje dovode do uporabe pridjeva kao intenzifikatora imenica.

Sa semantičkoga stajališta osobito su zanimljivi primjeri kolokacija u kojima se javljaju prilozima izvedeni iz pridjeva čije je značenje negativno i gdje, kao prilozima, ulaze u kolokacije koje nose pozitivno obilježje. O tome je u engleskome jeziku raspravljala, primjerice, Tagliamonte (2008: 375), koja se referira, između ostalih, i na Méndez-Naya (2003) te tumači da engleski prilozima izvedeni iz negativnih pridjeva (*awfully, terribly, frightfully*) predstavljaju naprednije oblike deleksikalizacije kada ulaze u kolokaciju s izrazima koji imaju pozitivno značenje (*good, nice* i *glad*). Kada je riječ o stupnju deleksikalizacije, ona se može utvrditi na temelju mjere u kojoj negativni intenzifikatori ulaze u kolokaciju s negativnim i pozitivnim izrazima. Ako jedan negativni intenzifikator pokazuje tendenciju ulaska u kolokacije s negativnim izrazima, smatra se da je deleksikaliziran u manjoj mjeri (v. Partington 1993: 184;⁴ Lorenz 2002: 145).

Frekvencija uporabe intenzifikatora u značajnoj mjeri ovisi i o dobnoj skupini kojoj govornici pripadaju. Dob je jedna od varijabli koja se u sociolingvističkim istraživanjima pokazala relevantnom u tumačenju razlika u uporabi različitih jezičnih jedinica. Utvrđeno je da se mlađa populacija koristi pojedinim jezičnim jedinicama, uključujući određene intenzifikatore, u većoj mjeri nego starija, a izrazi koji se rabe kao intenzifikatori među mlađom populacijom semantički se mogu promatrati na različite načine. Tako Stenström i dr. (2022: 64–72) u sklopu analize različitih trendova u govoru tinejdžera spominju kategoriju psovki unutar koje se pojedini izrazi poput *fucking* i *bloody* rabe kao intenzifikatori (npr. *fucking crap*). Prethodno je Paradis (2000b: 153) utvrdila da se odrasli koriste intenzifikatorima gotovo duplo

³ U analizi izraza *bloody* Wierzbicka (2002) navodi njegovu visoku frekvenciju u australskom engleskom te istražuje poveznicu između identifikacije značenja toga izraza i uvida u tradicionalne australske stavove i vrijednosti.

⁴ U ovome smislu Partington (1993: 184) uspoređuje nešto slabiju deleksikalizaciju engleskoga intenzifikatora *terribly* te izraženiju deleksikalizaciju izraza *awfully* zbog većeg broja semantički pozitivnih izraza s kojima potonji ulazi u kolokacije.

češće nego mladi te navodi da se tinejdžeri vjerojatno koriste drugim, manje formalnim oblicima pojačivača, poput psovki *fucking* i *bloody*.

Starčević i dr. (2019: 141) navode izraze poput *užasno dobro* i *strašno dobro*, gdje se radi o promjenama značenja, pri čemu 'vrlo loše' postaje 'vrlo', odnosno gdje se izraz koji izvorno znači 'nešto loše u velikoj mjeri' rabi kao intenzifikator.⁵ Takvi intenzifikatori ulaze u kolokacije koje nerijetko nose pozitivno značenje. Kada je riječ o prihvatljivosti uporabe takvih izraza kao intenzifikatora, hrvatski autori nude različita tumačenja. Opačić (2006: 146) smatra da bi se izraz *proklet* trebao koristiti u svome jedinom priznatom značenju, a ne i kao intenzifikator s obzirom na to da je takva uporaba utjecaj engleskoga jezika (kao u npr. *damn hot*). Autorica stoga umjesto izraza *prokleta mlad* predlaže *vrlo mlad*. S druge strane, Starčević i dr. (2019: 342) takvo viđenje opisuju kao ideologiju monosemonimije koja je u službi promocije purizma te ne smatraju da izrazi *prokleta mlad* i *vrlo mlad* iskazuju potpuno isto značenje.

3. Konceptualne metafore i metaforičke kolokacije

Prethodno je spomenuto da je jedan od ciljeva ovoga istraživanja sagledati značenske odnose između negativnih intenzifikatora i njihovih pozitivnih kolokata sa stajališta konceptualne metafore, gdje negativni intenzifikatori uzimaju funkciju izvorne domene, a njihovi pozitivni kolokati onu ciljne domene. Stoga se u ovome dijelu koji prethodi predstavljanju rezultata istraživanja osvrćemo na pojmove konceptualne metafore te metaforičke kolokacije.

S kognitivno-semantičkoga stajališta metaforički izrazi koje svakodnevno koristimo predstavljaju jedno od najzanimljivijih područja jezikoslovnih istraživanja s obzirom na to da njihovom analizom ostvarujemo uvid u ljudski konceptualni sustav. Na temelju jezičnih dokaza Lakoff i Johnson (1980: 4) utvrđuju da je „veći dio našeg konceptualnog sustava po prirodi metaforički“. Konceptualne metafore sastoje se od ciljne (apstraktnije) i izvorne (konkretnije) domene, a njihov se odnos temelji na metaforičkome mapiranju. Kövecses (2002) raspravlja, između ostaloga, o mogućnostima uparivanja pojedinih izvornih i ciljnih domena koje mogu činiti konceptualnu metaforu. Lakoff i Johnson (1980: 7) ističu sistematičnost kao jedno od temeljnih obilježja metaforičkih koncepata, odnosno načina na koji se metaforički jezični izrazi vezuju za metaforičke koncepte. Tako je, primjerice, jedna od istaknutijih konceptualnih metafora sljedeća: *VRIJEME JE NOVAC*. *VRIJEME* je ciljna domena, a *NOVAC* izvorna, a takav način razmišljanja o vremenu potvrđuju izrazi

⁵ Starčević i dr. (2019: 141) navode i slengovske izraze *brutalno*, *mrak/mračno* i *krvavo*, u značenju 'sjajno, super' te napominju da se slične promjene javljaju i u drugim jezicima poput engleskoga i njemačkoga.

poput: *Trošiš vrijeme uzalud. Ako odemo tim putem, uštedjet ćemo dva sata. Uložio je tjedan dana u taj projekt. Taj problem me koštao jako puno vremena.* Iste se konceptualne metafore mogu uočiti u cijelome nizu jezika zbog čega Kövecses (2005) ispituje njihovu univerzalnost i varijaciju. Tako, osim razlika u načinu na koji pojedini jezici, ovisno o vrsti konceptualne metafore, povezuju izvorne i ciljne domene, primjećuje i da se iste konceptualne metafore za emocije, poput sreće i ljutnje, javljaju u nizu jako različitih jezika, a takvu univerzalnost objašnjava fiziologijom ljudskoga tijela.

Prošlo je više od četiri desetljeća od objave monumentalnog djela *Metaphors We Live By*, autora Georgea Lakoffa i Marka Johnsona. U međuvremenu je pojam konceptualne metafore doživio značajnu teorijsku razradu i opis u mnogim svjetskim jezicima. Međutim, to nije slučaj s pojmom metaforičke kolokacije. Patekar (2022: 45) navodi da trenutačno postoji jako mali broj publikacija koje pružaju teorijski okvir za pojam metaforičke kolokacije te preporučuje da se, s obzirom na nedovoljno istraženo područje, za sada pojam shvaća kao vrsta kolokacije u kojoj se kolokat koristi u prenesenome, a baza u doslovnome smislu. Jedan od zanimljivijih primjera kojima se može ilustrirati metaforička kolokacija jest onaj koji navode Dai i dr. (2019), na koje se referira i Patekar (2022: 37), a to je engleska kolokacija *keen understanding*. Taj se izraz uspoređuje s kolokacijom u kojoj se pridjev *keen* ('oštar') javlja s izrazom *blade* ('oštrica'). Dai i dr. (2019) tumače da metaforička kolokacija *keen understanding* proizlazi iz konceptualne metafore INTELLIGENCE IS A KNIFE ('INTELIGENCIJA JE NOŽ'). Navedena bi kolokacija u hrvatskome jeziku doslovno bila izražena kao *oštro razumijevanje / shvaćanje*. Iako se ta konkretna kolokacija ne rabi u hrvatskome jeziku, postoje izrazi poput *oštar um* i *oštrouman*, koji potvrđuju postojanje navedene konceptualne metafore i u hrvatskome jeziku.

Prethodno je spomenut proces „izbjeljivanja“, pri čemu intenzifikatori mogu izgubiti svoje izvorno leksičko značenje i postati funkcionalne riječi. Pritom se događa prijelaz iz sadržajne domene koja pruža pravo (propozicijsko) značenje u shematsku domenu stupnjevanja koju dijele intenzifikator i glava fraze (Paradis 2001). U ovome kontekstu Cacchiani (2008: 1566) navodi da su intenzifikatori relacijski koncepti koji povezuju glave izraza sa skalom stupnjevanja kao rezultata transfera skale iz sadržajnih domena putem konceptualnih metafora poput A HUGE AMOUNT IS A HIGH DEGREE OF INTENSITY ('OGROMNA KOLIČINA JE VISOKI STUPANJ INTENZITETA'), koja se nalazi u izrazima poput *completely / totally wrong* ('potpuno / totalno krivo').

U našoj identifikaciji konceptualnih metafora usredotočujemo se na hrvatske negativne intenzifikatore koji se semantički razlikuju od visokofrekventnih izraza poput *jako* i *vrlo*.⁶ U takvome će pristupu identifikacija izvorne i ciljne domene biti u

⁶ Navedene izraze određujemo kao visokofrekventne na temelju rezultata upitnika predstavljenih u nastavku rada (usp. tablice 3 i 4), kao i na temelju istraživanja Lovrović i Pavić Pintarić (2019: 110) koje

skladu s njihovom identifikacijom u Dai i dr. (2019), a ne onom u Cacchiani (2008). Iako se Dai i dr. (2019) ne usredotočuju na analizu kolokacija u kojima se javljaju intenzifikatori, činjenica da se negativni intenzifikatori koje obrađujemo u ovome kontekstu semantički razlikuju od prethodno spomenutih visokofrekventnih *jako* i *vrlo*, predstavlja razlog takvom pristupu. Koliko nam je poznato, ne postoje istraživanja koja opisuju metaforičke kolokacije u kojima se javljaju negativni intenzifikatori u hrvatskome jeziku. S obzirom na prethodno izložene opise intenzifikatora s kognitivno-semantičkoga stajališta te mogućnost sagledavanja određenih kolokacija kao metaforičkih izraza, u nastavku predstavljamo rezultate takve vrste istraživanja u hrvatskome jeziku.

4. Metodologija istraživanja

S obzirom na ciljeve istraživanja, a koji se odnose na identifikaciju semantičkih polja kojima kolokati hrvatskih negativnih intenzifikatora pripadaju, konceptualnih metafora te mjere u kojoj hrvatska mladež rabi semantički negativne intenzifikatore u kolokacijama sa semantički pozitivnim jezičnim jedinicama, istraživanje je uključivalo pretraživanje alata *Sketch Engine* te provođenje testa dopunjavanja među govornicima hrvatskoga jezika. U istraživanje je uključeno sljedećih 11 negativnih intenzifikatora: *brutalno*, *jezivo*, *ludo*, *očajno*, *odurno*, *odvratno*, *prokleta*, *strahovito*, *strašno*, *stravično* i *užasno*.

U svrhu utvrđivanja mjere u kojoj hrvatska mladež koristi semantički negativne intenzifikatore u kolokacijama sa semantički pozitivnim jezičnim jedinicama, priređen je test dopunjavanja koji je proveden među 170 studenata Sveučilišta u Zadru tijekom travnja 2024. godine.⁷ Test se sastojao od 48 rečenica koje su prethodno utvrđene u korpusu hrvatskoga jezika dostupnome u alatu *Sketch Engine*. U svakoj se od rečenica uz različite kolokate javlja jedan od sljedećih negativnih intenzifikatora: *brutalno*, *jezivo*, *ludo*, *očajno*, *odurno*, *odvratno*, *prokleta*, *strahovito*, *strašno*, *stravično* i *užasno*. Ispitanicima su u testu, u kojemu je u svakoj od ponuđenih rečenica izostavljen intenzifikator, osim navedenih, semantički negativnih intenzifikatora, ponuđeni i sljedeći semantički neutralni intenzifikatori:⁸ *izrazito*, *jako*, *uistinu*, *veoma* i *vrlo*.⁹ Od ispitanika je zatraženo da popune prazna mjesta u rečenicama

---

je pokazalo da hrvatski studenti poznaju niz intenzifikatora, ali najčešće upotrebljavaju *totalno*, *veoma* i *jako*.

⁷ S obzirom na jedan od ciljeva ovoga rada i opise uporabe engleskih intenzifikatora u jeziku mladih (Paradis 2000b; Stenström i dr. 2022), u ovome istraživanju ostali sociodemografski čimbenici osim dobi (studentske populacije) nisu ispitivani.

⁸ Izraz *semantički neutralni intenzifikatori* rabi se da bi se istaknula razlika između takvih intenzifikatora koji se, prema Paradis (1997), mogu smatrati „izbijeljenima“ i onih koji nose negativno semantičko obilježje.

246 ⁹ Ponuđeni intenzifikatori u testu su navedeni abecednim redom.

jednim od ponuđenih intenzifikatora koji bi upotrijebili u danome kontekstu te, ako smatraju da bi primjereniji bio neki drugi intenzifikator koji nije ponuđen, da ga navedu. Rečenice su u testu navedene nasumično, dok će se u analizi rezultata kolokacije koje se u rečenicama javljaju prikazivati prema semantičkoj sličnosti kolokata. Zbog obima prikupljenoga materijala u ovome radu analiziramo samo dio odgovora ispitanika koji se odnose na kolokate grupirane u sljedeća semantička polja: emocije, fizički izgled te karakterne i kognitivne osobine.

5. Rezultati istraživanja

U ovome dijelu rada donosimo opis semantičkih polja kojima pripadaju pozitivni kolokati analiziranih negativnih intenzifikatora te analizu uporabe intenzifikatora s pozitivnim kolokatima među hrvatskom mladeži. U potonjemu se dijelu usredotočujemo na semantička polja emocija, fizičkoga izgleda te karakternih i kognitivnih osobina, a u svrhu utvrđivanja frekvencije uporabe obrađenih intenzifikatora i konceptualnih metafora.

5.1. Semantička polja kojima pripadaju pozitivni kolokati analiziranih negativnih intenzifikatora

Među analiziranim negativnim intenzifikatorima u korpusu hrvatskoga jezika u alatu *Sketch Engine* po frekvenciji se ističu *ludo*, *strahovito*, *užasno* i *proketo* s najvećim brojem različitih pozitivnih kolokata koji se odnose na različite emocije,¹⁰ evaluaciju karakternih i kognitivnih osobina (poput hrabrosti i inteligencije) te drugih oblika evaluacija (poput izgleda) i raznih kvaliteta. S intenzifikatorom *ludo* utvrđeni su kolokati vezani za evaluaciju kvalitete (*bogat*, *dobar/dobra/dobro*), karakterne osobine (*hrabri*) te emocije (*ljubi*, *nezaboravno*, *privlači*, *sretan/sretni*, *sviđa se*, *voli/volim*, *zabavan/zabavni/zabavno*, *zabavlja se/zabavljali se*, *zaljubljen/zaljubljeni*, *zavoli*, *uzbuđen*, *vesele/veselo*). Uz intenzifikator *proketo* utvrđeni su kolokati vezani za evaluaciju kvalitete (*bogat*, *brz*, *cool*, *dobar/dobra*, *istinita/istinito*, *jaka*, *lijepa*, *logično*, *sjajan*, *točna/točno*, *precizna*), izgleda (*mlada*, *privlačna/privlačni*, *savršeno* (*lice*), *seksi*, *slatko* (*izgleda*), *zgodan*), kognitivne osobine (*pamet*, *tan*) te emocije (*simpatičan*, *sretan*, *volim*, *zabavan/zabavna*). S intenzifikatorom *strahovito* utvrđeni su kolokati vezani za evaluaciju kvalitete (*bitna*, *brz*, *dobar*, *popularan/popularna*, *snažna/snažni*, *važno*), kognitivne osobine (*inventivne*, *talentirana*) te emocije (*cijenim*, *jako osjećam*, *mnogo je značilo*, *poštujem*, *privlači*, *smiješno*, *voljela*, *zabavan*, *zanimljivo*, *želim*). Intenzifikator *užasno* vezan je za kolokate

¹⁰ U semantičko polje emocija osim izraza koji se odnose na emocije uključujemo i izraze koji se odnose na pobuđivanje emocija. Primjerice, izraz *simpatičan* nosi značenje 'koji pobuđuje simpatiju, koji se sviđa; dopadljiv' (Hrvatski jezični portal (znanje.hr); zadnji pristup 29. rujna 2024.).

koji se odnose na emocije (*emotivna, draga/dragi/drago, privlače, simpatično/simpa, smiješan/smiješna, sretna, uzbudljivo, uzbuđena, volim/voli, zabavan/zabavna, zanimljivo/zanimljiva, znatiželjna*), kognitivne osobine (*inteligentna, pametan*) i evaluaciju kvalitete (*bitan/bitni, cool, dobri, jak, popularan, važan*).

Ostali intenzifikatori utvrđeni su u manjem broju kolokacija, ali se vezuju za vrlo slična značenjska područja. Intenzifikator *brutalno* utvrđen je uz kolokate vezane za evaluaciju kvalitete (*brz, dobre/dobro, jaka, jednostavan, točno, snažan*) te karakterne osobine (*iskrena*). S intenzifikatorom *jezivo* vezani su kolokati koji se odnose na evaluaciju izgleda (*lijepo (izgleda)*), emocije (*smiješno*) i kvalitete (*točni/točne*). Uz intenzifikator *očajno* kolokati se odnose na emociju (*želim/želiš/želi/željela je*) i evaluaciju kvalitete (*potreban*). Intenzifikator *odvratno* vezan je za kolokate koji se odnose na evaluaciju kvalitete (*bogat/bogati, savršena*), emocije (*sretni*) te evaluaciju izgleda (*zgodni*). Uz intenzifikator *odurno* zabilježen je samo kolokat koji se odnosi na evaluaciju izgleda – *zgodni*. S intenzifikatorom *strašno* utvrđeni su kolokati koji se odnose na evaluaciju kvalitete (*jaka, važan/važno*), evaluaciju kognitivnih osobina (*pametni*) i emocije (*ponosan, simpatičan, volim/volio je, zabavno*). Intenzifikator *stravično* vezuje se za kolokate koji se odnose na evaluaciju kvalitete (*dobar/dobro, jaka*) i izgleda (*dobro (izgleda)*). Tablica 1 sadrži pregled svih intenzifikatora i njihovih kolokata pronađenih u korpusu hrvatskoga jezika u alatu *Sketch Engine*.¹¹

Tablica 1. Negativni intenzifikatori i njihovi kolokati u korpusu hrvatskoga jezika u alatu *Sketch Engine*

Negativni intenzifikatori	Kolokati negativnih intenzifikatora
brutalno	brz dobre dobro (izgledaju) iskrena jaka (ekipa) jednostavan odgovor / izbor snažan točno (opisala)
jezivo	lijepo (izgleda) smiješno točni/točne (detalji / granice rasta / primjedbe)

ludo	bogat (čovjek) dobar/dobra dobro (plaćen) hrabri ljubi nezaboravno privlači sretan/sretni (sam/spavač/autori/) se sviđa uzbuđen vesele (hokejašice)/veselo voli/volim zabavan/zabavni (način/instrument/trenutci)/zabavno se zabavlja/se zabavljali zaljubljena/zaljubljeni zavoli
očajno	potreban želim/želiš/želi/je željela
odurno	zgodni
odvratno	bogat/bogati (biznismen/prijatelji) savršena sretni zgodni
proketo	bogat brz cool dobar/dobra (salon/burek/spektar/priča/zamisao/glumica) jaka (konkurencija) istinita/istinito lijepa (pjesma/gesta) logično mlada pametan precizna privlačna/privlačni savršeno (lice) seksi simpatičan sjajan slatko (izgleda) sretan točna/točno (pjesma/to) volim zabavan/zabavna (igra/šoping/film) zgodan

strahovito	bitna brz cijenim dobar (marketing) inventivne jako osjećam je mnogo značilo popularan/popularna poštujem privlači smiješno snažna/snažni talentirana važno voljela zabavan (dečko) zanimljivo želim
strašno	jaka (konkurencija/ortopedija) pametni ponosan simpatičan važan/važno volim/je volio zabavno
stravično	dobar/dobro (posao/izgleda), (odigraj)/(poigrava se) dobro jaka (želja)
užasno	bitan/bitni cool dobri (u onom za što su se školovali) draga/dragi/drago emotivna inteligentna jak (filmski festival) pametna popularan privlače simpatično/simpa smiješan/smiješna sretna uzbudljivo uzbuđena važan volim/voli zabavan/zabavna (je/spika) zanimljivo/zanimljiva znatiželjna

U analizi se osvrćemo i na pregled semantičkih polja kojima pripadaju kolokati negativnih intenzifikatora u korpusu hrvatskoga jezika u alatu *Sketch Engine*. Kao što je vidljivo iz tablice 2, najveći se broj kolokata javlja u polju emocija, a potom kvaliteta. Također, najveći broj negativnih intenzifikatora ulazi u kolokaciju s izrazima koji pripadaju poljima različitih vrsta kvaliteta (svi osim *odurno*) i emocija (svi osim *brutalno*, *odurno* i *stravično*). S izrazima koji pripadaju poljima fizičkoga izgleda te kognitivnih osobina u kolokaciju ulazi pet odnosno četiri negativna intenzifikatora, dok s izrazima iz polja karakternih osobina njih dva (*brutalno* i *ludo*).

Tablica 2. Semantička polja kojima pripadaju kolokati negativnih intenzifikatora u korpusu hrvatskoga jezika u alatu *Sketch Engine*

Semantička polja i kolokati negativnih intenzifikatora	Negativni intenzifikator
Emocije (cijenim, draga/dragi/drago, emotivna, jako osjećam, ljubi, mnogo je značilo, nezaboravno, ponosan, poštujem, privlači/privlače, simpatičan/simpatično/simpa, smiješan/smiješna/smiješno, sretan/sretna/sretni, sviđa se, uzbudljivo, uzbuđen/uzbuđena, vesele/veselo, voli/volim/voljela/je volio, zabavlja se/zabavljali se, zabavan/zabavna/zabavni/zabavno, zanimljivo/zanimljiva, zaljubljena/zaljubljeni, zavoli, znatiželjna, želim/želiš/želi/je željela)	jezivo, ludo, očajno, odvratno, proketo, strahovito, strašno, užasno
Kvalitete (bitan/bitna/bitni, bogat/bogati, brz, cool, dobar/dobra/dobre/dobri/dobro, istinita/istinito, jak/jaka, jednostavan, lijepa (pjesma/gesta), logično, potreban, precizna, popularan/popularna, savršena, sjajan, snažan/snažna/snažni, točna/točno/točni/točne, važan/važno)	brutalno, jezivo, ludo, očajno, odvratno, proketo, strahovito, strašno, stravično, užasno
Fizički izgled (mlada, privlačna/privlačni, seksi, slatko (izgleda), dobro (izgleda), lijepo (izgleda), savršeno (lice), zgodan/zgodni)	jezivo, odurno, odvratno, proketo, stravično
Kognitivne osobine (inteligentna, inventivne, pametan/pametni, talentirana)	proketo, strahovito, strašno, užasno
Karakterne osobine (iskrena, hrabri)	brutalno, ludo

5.2. Uporaba intenzifikatora s pozitivnim kolokatima među hrvatskom mladeži

Prije analize frekvencije uporabe semantički neutralnih i semantički negativnih intenzifikatora i njihovih kolokata u ponuđenim rečenicama u kojima se javljaju kolokati vezani za fizički izgled, kognitivne i karakterne osobine te emocije, potrebno

je dati pregled sveukupne frekvencije uporabe intenzifikatora među ispitanicima u svim ponuđenim rečenicama. Treba imati na umu da ovaj dio analize daje samo djelomičan uvid u problematiku, a s obzirom na to da podatci koji slijede ne nude uvid u obrasce distribucije pojedinih intenzifikatora ovisno o kolokatu. Točna distribucija intenzifikatora zajedno s kolokatima u odabranim ponuđenim rečenicama bit će dana u sljedećemu dijelu analize. Međutim, ovdje je cilj utvrditi mjeru u kojoj se ispitanici sveukupno koriste neutralnim i negativnim intenzifikatorima. Analizom je utvrđeno da se ispitanici učestalije koriste ponuđenim neutralnim intenzifikatorima (4261 pojava) u odnosu na ponuđene negativne intenzifikatore (3125), i to bez obzira na činjenicu da im je ponuđeno samo pet neutralnih te jedanaest negativnih intenzifikatora. Tablice 3, 4, 5 i 6 prikazuju sveukupnu frekvenciju ponuđenih intenzifikatora među ispitanicima.¹²

Tablica 3. Frekvencija ponuđenih semantički neutralnih intenzifikatora

jako	vrlo	izrazito	veoma	uistinu
1355	1029	709	643	525

Tablica 4. Frekvencija ponuđenih semantički negativnih intenzifikatora

strašno	užasno	brutalno	ludo	proketo	strahovito	stravično	jezivo	očajno	odvratno	odurno
580	461	432	426	378	302	147	136	134	95	34

S obzirom na to da su se ispitanici u rečenicama mogli koristiti i intenzifikatorima koji nisu ponuđeni, u nastavku se osvrćemo i na frekvenciju takvih odgovora. I njih dijelimo na neutralne i negativne. Analiza tih odgovora ispitanika u prvome redu upućuje na isti trend kao i u analizi frekvencije uporabe intenzifikatora koji su ispitanicima ponuđeni. Naime, i među izrazima koje su ispitanici naveli izvan ponuđenih, znatno je veći broj onih neutralnih od onih negativnih. Također, sveukupan broj pojava svih neutralnih intenzifikatora (727) znatno premašuje broj pojava svih negativnih intenzifikatora (47). Među samostalno ponuđenim intenzifikatorima treba zamijetiti utjecaj engleskoga jezika, koji se javlja u neadaptiranome i adaptiranome obliku kod neutralnih intenzifikatora (*full/ful*) i onih negativnih (*fucking/jebeno*). Utjecaj engleskoga jezika vidljiv je i kod izraza *prljavo*, a koji je dvoje ispitanika ponudilo kao intenzifikator pridjeva *bogat* (engl. *filthy rich*). Od ostalih ponuđenih izraza koji se mogu smatrati obilježjem govora mladih izdvajamo: *masu*, *ekstra*, *fakat*, *mega*, *bolesno* i *bljutavo*. Tablice 5 i 6 prikazuju sveukupnu frekvenciju uporabe samostalno ponuđenih intenzifikatora među ispitanicima.

252 ¹² Intenzifikatori su u tablicama navedeni prema frekvenciji odgovora ispitanika.

Tablica 5. Frekvencija samostalno ponuđenih semantički neutralnih intenzifikatora¹³

baš	stvarno	iznimno	skroz	toliko	ful	pre	potpuno
110	96	67	58	43	36	24	23
poprilično	masu	nevjerojatno	istinski	izuzetno	sasvim	full	prilično
21	20	19	15	15	15	12	12
totalno	mного	zaista	ekstremno	zbilja	previše	neizmјerno	apsolutno
12	11	10	9	9	8	6	5
ekstra	fakat	puno	tako	doista	dosta	dobro	iskreno
5	5	5	5	4	4	3	3
mega	neopisivo	posebno	posve	prijeko	iznenadujuće	nemјerljivo	pravo
3	3	3	3	3	2	2	2
super	žarko	čisto	čarobno	nadasve	nerealno	nevideno	nezamislivo
2	2	1	1	1	1	1	1
pretjerano	silovito	snažno	ultra	urnebesno	živo		
1	1	1	1	1	1		

Tablica 6. Frekvencija samostalno ponuđenih negativnih intenzifikatora

bolesno	jebeno	luđački	vraški	opako	prljavo	zastrašujuće	abnormalno
23	3	3	3	2	2	2	1
bezobrazno	bljutavo	fucking	gadno	nenormalno	nezasitno	opasno	užasavajuće
1	1	1	1	1	1	1	1

5.2.1. Emocije

Prvo semantičko polje koje obrađujemo vezuje se za pozitivne emocije. Test koji je ponuđen ispitanicima sadržavao je rečenice u kojima se javljaju sljedeće kolokacije koje se odnose na pozitivne emocije: *ludo se zabavljali*, *užasno zabavno*, *užasno uzbudljivo*, *užasno uzbuđena*, *ludo vesele*, *odvratno sretni*, *ludo zaljubljeni*, *ludo zavoli*, *strahovito voljela (pisati)*, *očajno željela*, *strahovito poštujem*, *strahovito cijenim* i *strašno ponosan*. Odgovori ispitanika (v. tablicu 7) za prvu kolokaciju ukazuju na to da ispitanici u daleko najvećoj mjeri (77,06 %) izraz *zabavljali se* povezuju s intenzifikatorom *ludo*. Zatim u znatno manjemu omjeru slijedi intenzifikator *brutalno* (12,94 %), a potom: *jako*, *dobro*, *strašno*, *užasno*, *proketo*, *strahovito* i *stravično*. Izraz *zabavno* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja s intenzifikatorima *vrlo* (25,88 %) i *jako* (25,29 %), a zatim slijede: *strašno*, *veoma*, *ludo*, *užasno*, *bru-*

¹³ Kod pojedinih samostalno ponuđenih intenzifikatora koji su uvršteni u ovu tablicu (npr. *ekstremno*) izazovno je utvrditi mjeru u kojoj se mogu smatrati neutralnima ili negativnima. Međutim, s obzirom na neupitno negativnu semantičku dimenziju samostalno ponuđenih intenzifikatora koji su kategorizirani kao negativni i kao takvi prikazani u sljedećoj tablici, rubne slučajeve svrstavamo u neutralnu skupinu.

talno, strahovito, stravično i uistinu.¹⁴ Izraz *uzbudljivo* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja s intenzifikatorima *jako* (21,76 %) i *vrlo* (17,06 %), a zatim slijede: *strašno, veoma, izrazito, ludo, strahovito* i *užasno*. Izraz *uzbuđena* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja s *toliko* (21,18 %), slijedi *strašno* (17,06 %), a potom se javljaju: *jako, vrlo, veoma, užasno, ludo* i *strahovito*. Uz izraz *vesele* u odgovorima se najčešće javlja *izrazito* (23,53 %) i *vrlo* (17,06 %), a zatim slijede *veoma, jako, strašno, užasno, ludo* i *uistinu*. U rečenici koja sadrži izraz *sretni*, najveću frekvenciju imaju intenzifikatori *ludo* (14,71 %) i *odvratno* (9,41 %), a zatim: *izrazito, uistinu, jako, odurno, proketo* i *veoma*. Izraz *zaljubljeni* u odgovorima se ispitanika u daleko najvećoj mjeri (75,88 %) javlja s intenzifikatorom *ludo*, a zatim slijede: *veoma, jako, užasno, očajno, strašno, uistinu* i *vrlo*. Uz izraz *zavoli* u odgovorima se najčešće javljaju *uistinu* (28,24 %) i *ludo* (19,41 %), a zatim: *jako, strašno, proketo, očajno, izrazito* i *veoma*. Izraz *voljela (pisati)* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja s intenzifikatorima *jako* (38,82 %) te *uistinu* i *užasno* u istom omjeru (11,18 %). Nakon njih slijede: *strašno, izrazito, strahovito ludo, baš, očajno* i *stvarno*. Izraz *željela* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja u kolokaciji s *očajno* (35,88 %) te s *uistinu* (11,18 %) i *jako* (10 %), a zatim slijede: *strašno, ludo, užasno, izrazito* i *stravično*. Izraz *poštujem* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja u kolokaciji s *jako* (25,29 %) te s *izrazito* (19,41 %) i *uistinu* (17,65 %), a zatim slijede: *veoma, strašno, strahovito, iznimno, potpuno, stvarno* i *skroz*. Izraz *cijenim* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja u kolokaciji s *jako* (27,65 %) te s *uistinu* (12,35 %) i *izrazito* (11,76 %), a zatim slijede: *veoma, užasno, stvarno, vrlo* i *strašno*. Uz izraz *ponosan* najfrekventniji su intenzifikatori *vrlo* (22,35 %) i *jako* (18,24 %) te *veoma* (15,88 %) i *strašno* (15,29 %). Nakon njih slijede: *užasno, izrazito, proketo, iznimno, strahovito* i *uistinu*.

Tablica 7. Frekvencija ponuđenih intenzifikatora koji se javljaju u kolokaciji s izrazima koji označavaju pozitivne emocije¹⁵

Dok je netko tužan i zabrinut, nije pravi trenutak da pričamo kako smo se ludo zabavljali ovaj vikend.							
ludo	brutalno	jako	dobro	strašno	užasno	proketo	strahovito
77,06	12,94	3,53	1,76	1,76	1,18	0,59	0,59
stravično							
0,59							
Moja je sreća da sam bila toliko zbunjena da sam ga nasmijala, a kretanje pod ručnom je, zapravo, užasno zabavno .							
vrlo	jako	strašno	veoma	ludo	užasno	brutalno	strahovito

¹⁴ U tekstu se ne navode svi odgovori ispitanika u slučajevima u kojima se javlja velik broj različitih odgovora. Svi odgovori prikazani su u tablicama.

¹⁵ Iskazane brojke odnose se na postotke odgovora ispitanika. Izrazi navedeni u kurzivu odnose se na intenzifikatore koji nisu bili ponuđeni u testu, a koje su ispitanici naveli.

25,88	25,29	7,06	5,88	5,29	4,71	3,53	2,94
stravično	uistinu	<i>ful</i>	prokleta	izrazito	<i>baš</i>	<i>iznenadu-juće</i>	<i>skroz</i>
2,94	2,94	2,35	2,35	1,76	1,18	1,18	1,18
<i>izuzetno</i>	<i>poprilično</i>	<i>prilično</i>	<i>sasvim</i>	<i>stvarno</i>	<i>super</i>		
0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59		
To su za moju generaciju neka zlatna vremena i bilo je užasno uzbudljivo .							
jako	vrlo	strašno	veoma	uistinu	izrazito	ludo	strahovito
21,76	17,06	14,71	14,12	5,29	4,12	4,12	3,53
užasno	prokleta	<i>baš</i>	<i>iznimno</i>	stravično	<i>zbilja</i>	brutalno	<i>doista</i>
3,53	2,94	2,35	1,18	1,18	1,18	0,59	0,59
<i>masu</i>	<i>pre</i>	<i>stvarno</i>					
0,59	0,59	0,59					
Trčala sam od prijatelja Mrkija do kuće i bila užasno uzbuđena da sam mislila da će mi srce iskočiti.							
<i>toliko</i>	strašno	jako	vrlo	veoma	užasno	ludo	strahovito
21,18	17,06	15,88	7,06	6,47	5,88	5,29	5,29
stravično	izrazito	brutalno	jezivo	uistinu	<i>baš</i>	<i>ekstremno</i>	<i>ful</i>
2,35	1,76	1,18	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59
<i>gadno</i>	<i>istinski</i>	<i>nevjerojatno</i>	očajno	odvratno	<i>pre</i>	<i>previše</i>	prokleta
0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
<i>skroz</i>	<i>tako</i>	<i>totalno</i>					
0,59	0,59	0,59					
Kanadske hokejašice osvojile su olimpijsko zlato i ludo vesele zbog uspjeha slavile na ledu ispijajući šampanjac i pivo te pušeci cigare.							
izrazito	vrlo	veoma	jako	strašno	užasno	ludo	uistinu
23,53	17,06	16,47	15,88	6,47	6,47	5,29	2,94
strahovito	brutalno	<i>full</i>	<i>iznimno</i>	<i>masu</i>	<i>neizmjer-no</i>	prokleta	<i>skroz</i>
1,76	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
Gledaš ga pretjerano zaljubljeno kada vas zajedno sretnem onako odvratno sretne u shoppingu nedjeljom.							
ludo	odvratno	izrazito	uistinu	jako	odurno	prokleta	veoma
14,71	9,41	8,24	8,24	7,65	6,47	5,88	5,88
brutalno	vrlo	<i>istinski</i>	jezivo	užasno	<i>ful</i>	<i>iskreno</i>	strahovito
5,29	4,71	3,53	3,53	3,53	1,76	1,76	1,76
strašno	<i>zbilja</i>	<i>baš</i>	<i>bljutavo</i>	<i>bolesno</i>	<i>ekstremno</i>	<i>full</i>	<i>puno</i>
1,76	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
<i>nevjero-jatno</i>	<i>toliko</i>						
0,59	0,59						
Spoj će vas podsjetiti na početke vaše veze kada ste bili ludo zaljubljeni .							
ludo	veoma	jako	užasno	očajno	strašno	uistinu	vrlo

75,88	7,06	4,12	2,35	1,76	1,76	1,76	1,18
brutalno	izrazito	<i>mega</i>	odvratno	prokleta	strahovito	stravično	
0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	

Kada se osjeti ljubav i **ludo zavoli** ta ljubav ponekad zna da zaboli, ali moje srce neće nikada prestati tebe da voli.

uistinu	ludo	jako	strašno	prokleta	očajno	izrazito	veoma
28,24	19,41	13,53	8,82	8,24	7,06	2,94	2,94
užasno	strahovito	odurno	<i>baš</i>	<i>istinski</i>	jezivo	<i>ludački</i>	<i>snažno</i>
2,35	1,76	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
<i>stvarno</i>							
0,59							

Jedna je književna prevoditeljica kazala da je postala prevoditeljicom jer je **strahovito voljela pisati**, ali nažalost nije imala mašte.

jako	uistinu	užasno	strašno	izrazito	strahovito	ludo	<i>baš</i>
38,82	11,18	11,18	9,41	7,06	5,88	2,94	2,35
očajno	<i>stvarno</i>	<i>iznimno</i>	stravično	veoma	brutalno	<i>ful</i>	<i>masu</i>
2,35	2,35	1,18	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59
vrlo	<i>zaista</i>						
0,59	0,59						

Publika je **očajno željela** još pa i još, ali su se glazbenici pristojno zahvalili i pokupili jer su u tri sata ujutro već letjeli iz Trsta preko Rima natrag u Tel Aviv, gdje večeras opet nastupaju.

očajno	uistinu	jako	strašno	ludo	užasno	izrazito	stravično
35,88	11,18	10	8,82	7,06	5,88	3,53	3,53
<i>stvarno</i>	<i>baš</i>	strahovito	vrlo	<i>žarko</i>	brutalno	<i>ludački</i>	<i>nezasitno</i>
2,94	2,35	1,76	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59
prokleta	<i>silovito</i>	<i>toliko</i>	veoma	zaista			
0,59	0,59	0,59	0,59	0,59			

Ja ih **strahovito poštujem** i tražit ću od njih isto tako, a sve ostalo će se kroz rad, utakmice i kroz treninge lako riješiti, zaključio je za kraj Kek.

jako	izrazito	uistinu	veoma	strašno	strahovito	<i>iznimno</i>	<i>potpuno</i>
25,29	19,41	17,65	11,18	5,88	5,29	2,35	1,76
<i>stvarno</i>	<i>skroz</i>	<i>mnogo</i>	užasno	vrlo	<i>apsolutno</i>	brutalno	<i>istinski</i>
1,76	1,76	1,18	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59
ludo	<i>masu</i>	stravično	<i>zaista</i>				
0,59	0,59	0,59	0,59				

I zato **strahovito cijenim** Dražena, ne samo zato što mi radi lipje pisme već zato što je „čovik“ – rekla je Ivana ne krijući uzbuđenje.

jako	uistinu	izrazito	veoma	užasno	<i>stvarno</i>	vrlo	strašno
27,65	12,35	11,76	9,41	7,06	5,29	4,71	4,12
strahovito	<i>baš</i>	ludo	<i>puno</i>	stravično	brutalno	<i>ful</i>	<i>mnogo</i>

3,53	1,76	1,76	1,76	1,76	1,18	1,18	1,18
<i>posebno</i>	<i>istinski</i>	<i>iznimno</i>	<i>toliko</i>	<i>zbilja</i>			
1,18	0,59	0,59	0,59	0,59			
Kada je čuo da sam doslovno pobjegao od kuće u rat, bio je jako zabrinut, ali i strašno ponosan .							
vrlo	jako	veoma	strašno	užasno	izrazito	prokleta	<i>iznimno</i>
22,35	18,24	15,88	15,29	7,06	3,53	2,94	2,35
strahovito	uistinu	<i>neizmjereno</i>	brutalno	stravično	<i>ludački</i>	<i>masu</i>	<i>nevjerojatno</i>
2,35	2,35	1,18	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59
<i>poprilično</i>	<i>prilično</i>	<i>skroz</i>	<i>vraški</i>				
0,59	0,59	0,59	0,59				

Analiza pokazuje da je u kolokacijama koje se odnose na pozitivne emocije frekvencija intenzifikatora ovisna o vrsti kolokata. Međutim, u velikomu broju slučajeva najčešće su korišteni intenzifikatori *izrazito*, *jako*, *vrlo* i *uistinu*. Izrazito visoku frekvenciju *ludo* pokazuje u kolokaciji sa *zabavljali* i *zaljubljeni* te, u manjoj mjeri, sa *zavoli*. Visoku frekvenciju sa *zabavljali* ima i intenzifikator *brutalno*, a sa *zavoli* *strašno*, *prokleta* i *očajno*. Od negativnih intenzifikatora sa *zabavno*, *uzbudljivo*, *uzbuđena* i *vesele* frekvencijom se ističu *strašno*, *ludo* i *užasno*. Intenzifikator *ludo* pokazuje visoku frekvenciju i sa *sretni*, vjerojatno s obzirom na kontekst jer se prethodno u rečenici spominje izraz *pretjerano zaljubljeni*. Od negativnih intenzifikatora sa *sretni* često se javljaju i *odvratno*, *odurno* i *prokleta*. Kod izraza *voljela* (*pisati*) frekvencijom se ističu *užasno*, *strašno* i *strahovito*. Ovdje treba primijetiti znatno nižu frekvenciju kolokacije s *ludo* u usporedbi sa sličnim izrazom *zavoli* (gdje je frekvencija *ludo* znatno viša), a s obzirom na to da se kognitivno izrazita ljubav prema osobi povezuje s ludilom, ali ne i izrazita ljubav prema, primjerice, aktivnostima. Kod izraza *željela*, izrazito visoku frekvenciju pokazuje intenzifikator *očajno* te u nešto nižoj frekvenciji *strašno*, *ludo* i *užasno*. Kod izraza *poštujem* visoku frekvenciju pokazuju *strašno* i *strahovito*, a kod *cijenim* i *ponosan* ističu se *užasno* i *strašno*. U odgovorima ispitanika javlja se i anglizam *ful/full* (*ful zabavno*, *ful uzbuđena*, *ful voljela* (*pisati*), *ful/full sretni*, *full vesele*, *ful cijenim*). Javljaju se i izrazi *masu* (*uzbudljivo*, *vesele*, *voljela* (*pisati*)), *poštujem* i *ponosan*), *mega* (*zaljubljeni*) i *super* (*zabavno*), koji su karakteristični za govor mlade populacije.

Kada je riječ o konceptualnim metaforama, analiza upućuje na postojanje sljedećih metafora: IZRAZITA ZABAVA JE LUDILO/BRUTALNOST, IZRAZITA LJUBAV JE LUDILO/STRAVA/PROKLETSTVO/OČAJ, IZRAZITA UZBUĐENOST JE STRAVA/LUDILO/UŽAS, IZRAZITO VESELJE JE STRAVA/LUDILO/UŽAS, IZRAZITA SREĆA JE LUDILO/ODVRATNOST/PROKLETSTVO, IZRAZITA ŽELJA JE OČAJ/STRAVA/LUDILO/UŽAS, IZRAZITO POŠTOVANJE JE STRAVA/UŽAS I IZRAZITI PONOS JE STRAVA/UŽAS. Iako je

zbog nedovoljne frekvencije problematično utvrditi postojanje očite konceptualne metafore, zanimljivo je primijetiti i odgovor jednoga ispitanika na izraz *željela – nezasićeno*, a koji bi upućivao na metaforu IZRAZITA ŽELJA JE (IZRAZITA) GLAD.

5.2.2. Fizički izgled

Drugo semantičko polje koje obrađujemo vezuje se za fizički izgled. Test koji je ponuđen ispitanicima sadržavao je rečenice u kojima se javljaju sljedeće kolokacije koje se odnose na fizički izgled: *prokleta mlada*, *prokleta seksi*, *prokleta zgodan*, *prokleta savršeno (lice)*, *(izgleda) stravično dobro*. Odgovori (v. tablicu 8) za prvu kolokaciju ukazuju na to da ispitanici u najvećoj mjeri (17,65 %) i u jednakome omjeru izraz *mlada* povezuju s intenzifikatorima *jako* i *prokleta*. Nakon njih po frekvenciji slijede: *izrazito*, *užasno*, *strašno*, *veoma*, *jezivo* i *stravično*. Izraz *seksi* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja s intenzifikatorom *prokleta* (19,41 %), a nakon njega slijedi *jako* (17,65 %). Potom se javljaju: *brutalno*, *vrlo*, *strašno*, *užasno*, *veoma* i *izrazito*. Uz izraz *zgodan* u odgovorima se najčešće javlja *jako* (17,65 %) te *prokleta* (14,12 %), a zatim slijede: *veoma*, *strašno*, *vrlo*, *brutalno*, *užasno* i *izrazito*. Ispitanici izraz *savršeno (lice)* u najvećoj mjeri povezuju s *prokleta* (26,47 %) te *uistinu* (25,88 %), a zatim po frekvenciji slijede: *izrazito*, *strahovito*, *veoma*, *brutalno*, *strašno* i *stravično*. U rečenici koja sadrži izraz *(izgleda) dobro*, najveću frekvenciju ima intenzifikator *jako* (23,53 %) te *brutalno* (12,35 %), a zatim slijede: *prokleta*, *vrlo*, *uistinu*, *jezivo*, *veoma*, *izrazito*, *strahovito* i *strašno*. Tablica 8 prikazuje obrađene rečenice u kojima se javljaju negativni intenzifikatori te kolokati koji se odnose na fizički izgled.

Tablica 8. Frekvencija ponuđenih intenzifikatora koji se javljaju u kolokaciji s izrazima koji označavaju privlačan fizički izgled

Jedino mi se ovako u civilu, na dnevnom svjetlu, u jeansu, činila tako prokleta mlada , puno mlađa od damskog izdanja... iskreno, premlada za mene.							
jako	prokleta	izrazito	užasno	strašno	veoma	jezivo	stravično
17,65	17,65	12,94	11,76	7,65	5,88	5,29	5,29
vrlo	strahovito	brutalno	dosta	istinski	ludo	nevjerovatno	odvratno
4,71	3,53	1,76	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59
pre	previše	skroz	uistinu				
0,59	0,59	0,59	0,59				
Sada je definitivno i više nego odrastao, jer ima ni više ni manje nego 40 godina i još uvijek je prokleta seksi .							
prokleta	jako	brutalno	vrlo	strašno	užasno	veoma	izrazito
19,41	17,65	10,59	10	8,24	8,24	8,24	3,53
stravično	strahovito	jebeno	uistinu	baš	ful	jezivo	masu
2,94	2,35	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59

<i>mnogo</i>	<i>nevjero- jatno</i>	očajno	<i>pre</i>	<i>prilično</i>	<i>skroz</i>	<i>tako</i>	
0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	
Lucas je pravi pozitivni tinejdžerski junak osim što u košarkašku karijeru kreće s ulice, nije intelektualno depriviran jer voli književnosti, mora se nositi i s bolešću srca, ali je proketo zgodan pa lomi srca gledateljica.							
jako	proketo	veoma	strašno	vrlo	brutalno	užasno	izrazito
17,65	14,12	10,59	9,41	9,41	8,24	7,06	6,47
<i>poprilično</i>	<i>nevjero- jatno</i>	<i>izuzetno</i>	ludo	<i>masu</i>	odvratno	strahovito	stravično
2,94	1,76	1,18	1,18	1,18	1,18	1,18	1,18
<i>pre</i>	<i>ekstra</i>	<i>full</i>	<i>iznimno</i>	<i>previše</i>	<i>skroz</i>	uistinu	<i>vraški</i>
1,18	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
Gledam ti u oči kako prelijevaju se valovi, suze koje klize niz bijele grebene, kao od svile građene, to tvoje proketo savršeno lice .							
proketo	uistinu	izrazito	strahovito	veoma	brutalno	strašno	stravično
26,47	25,88	8,82	6,47	5,88	4,71	3,53	3,53
vrlo	jezivo	ludo	<i>skroz</i>	<i>doista</i>	<i>istinski</i>	<i>izuzetno</i>	jako
2,94	2,35	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59
<i>mnogo</i>	odvratno	<i>potpuno</i>	<i>pravo</i>	<i>pre</i>	<i>pretjerano</i>	<i>tako</i>	<i>toliko</i>
0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
Film se trenutačno dovršava, vidjela sam neke scene filma u kojima Brad Pitt ima 90 godina, i izgleda stravično dobro .							
jako	brutalno	proketo	vrlo	uistinu	jezivo	veoma	izrazito
23,53	12,35	11,76	9,41	4,71	4,12	4,12	2,94
strahovito	strašno	<i>baš</i>	stravično	užasno	<i>ful</i>	odvratno	<i>poprilično</i>
2,94	2,94	2,35	2,35	2,35	1,18	1,18	1,18
<i>skroz</i>	<i>stvarno</i>	<i>ekstra</i>	<i>full</i>	<i>izuzetno</i>	<i>jebeno</i>	<i>neopisivo</i>	<i>nerealno</i>
1,18	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
<i>nevjero- jatno</i>	<i>opasno</i>	<i>posve</i>	<i>pravo</i>	<i>pre</i>	<i>sasvim</i>	<i>totalno</i>	<i>zaista</i>
0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59

Analiza pokazuje da su u kolokacijama koje se odnose na fizički izgled u većini rečenica najčešće korišteni intenzifikatori *jako* i *proketo*. U jednome slučaju (*savršeno (lice)*) visoku frekvenciju pokazuje intenzifikator *uistinu* te u drugome (*izgleda dobro*) visokofrekventan je intenzifikator *brutalno*. Intenzifikator *jako* visokofrekventan je u svim izrazima osim kod *savršeno (lice)*, što se može objasniti činjenicom da u tome slučaju sam kolokat uključuje apsolutno svojstvo. Treba primijetiti i pojavnost intenzifikatora *jebeno*, koji se može povezati s anglizmom *fucking*, za koji Stenström i dr. (2022) navode da je karakterističan za jezičnu uporabu mladih ljudi. U odgovorima ispitanika javlja se i anglizam *ful/full* (*full zgodan, (izgleda) full/ful dobro*). Javlja se i izraz *masu* (*zgodan, seksi*), koji je također obilježje govora mladih.

Kada je riječ o konceptualnim metaforama, analiza upućuje na postojanje metafore IZRAZITA MLADOST/LJEPOTA/FIZIČKA PRIVLAČNOST JE PROKLETSTVO. Ovdje treba primijetiti da se u jednome odgovoru u kolokaciji sa *zgodan* javlja i intenzifikator *vraški*, što se također može povezati s navedenom konceptualnom metaforom. S obzirom na relativno visoku frekvenciju i intenzifikatora *strašno*, *stravično* i *užasno* kod većine ponuđenih izraza, moguće je utvrditi i postojanje metafore IZRAZITA MLADOST/LJEPOTA/FIZIČKA PRIVLAČNOST JE STRAVA/UŽAS. Slična je situacija i s izrazom *brutalno*, koji je također visokofrekventan u gotovo svim kolokacijama osim sa *mlada* pa se može utvrditi i sljedeća konceptualna metafora: IZRAZITA LJEPOTA/FIZIČKA PRIVLAČNOST JE BRUTALNOST.

5.2.3. Karakterne i kognitivne osobine

S obzirom na to da je, u odnosu na ostala semantička polja, prethodno utvrđen znatno manji broj izraza iz polja karakternih i kognitivnih osobina, rezultate vezane za izraze iz ta dva polja predstavljamo zajednički. Test koji je ponuđen ispitanicima sadržavao je rečenice u kojima se javljaju sljedeće kolokacije koje se odnose na pozitivne karakterne ili kognitivne osobine: *brutalno iskrena*, *ludo hrabri*, *užasno inteligentna*, *užasno pametan* i *strahovito talentirana*. Odgovori ispitanika (v. tablicu 9) za prvu kolokaciju ukazuju na to da oni u daleko najvećoj mjeri (70,59 %) izraz *iskrena* povezuju s intenzifikatorom *brutalno*. Nakon njega u znatno manjemu omjeru slijedi intenzifikator koji ispitanicima nije bio ponuđen – *potpuno* (5,29 %), a potom: *veoma*, *uistinu*, *izrazito*, *skroz*, *vrlo*, *jako* i *strašno*. Izraz *hrabri* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri javlja s intenzifikatorima *izrazito* (35,88 %) i *veoma* (20 %), a zatim slijede: *vrlo*, *strahovito*, *uistinu*, *jako*, *užasno* i *strašno*. U rečenici koja sadrži izraz *inteligentna*, najveću frekvenciju imaju intenzifikatori *vrlo* (34,12 %) i *jako* (20 %), a zatim slijede: *veoma*, *izrazito*, *strašno*, *baš*, *uistinu*, *stvarno* i *užasno*. Izraz *pametan* u odgovorima ispitanika u najvećoj se mjeri i u jednakim omjerima (17,06 %) javlja s intenzifikatorima *izrazito* i *vrlo*, a zatim slijede: *jako*, *strašno*, *užasno*, *brutalno*, *strahovito*, *iznimno* i *veoma*. Uz izraz *talentirana* u odgovorima se najčešće javljaju *izrazito* (18,82 %) i *vrlo* (17,06 %), a zatim slijede: *veoma*, *jako*, *strašno*, *iznimno*, *uistinu* i *strahovito*. Tablica 9 prikazuje obrađene rečenice u kojima se javljaju negativni intenzifikatori te kolokati koji se odnose na karakterne i kognitivne osobine.

Tablica 9. Frekvencija ponuđenih intenzifikatora koji se javljaju u kolokaciji s izrazi-
 ma koji označavaju pozitivne karakterne i kognitivne osobine

Da budem brutalno iskrena , ova proljetna kolekcija proizašla je iz čežnje da napravim nešto radikalno što bih i ja htjela nositi.							
brutalno	<i>potpuno</i>	veoma	uistinu	izrazito	<i>skroz</i>	vrlo	jako
70,59	5,29	5,88	4,71	3,53	2,94	2,94	1,18
strašno	<i>full</i>	<i>totalno</i>	užasno				
1,18	0,59	0,59	0,59				
Tim željeznim grdosijama, od čijih je gusjenica i buke drhtala cesta, suprotstavila se grupa ludo hrabrih Vukovaraca kojima je u tom trenutku najjače naoružanje bilo junačko srce.							
izrazito	veoma	vrlo	strahovito	uistinu	jako	užasno	strašno
35,88	20	12,94	8,24	8,24	4,12	2,94	2,35
jezivo	brutalno	ludo	<i>iznimno</i>	proketo			
1,76	1,18	1,18	0,59	0,59			
Ona je užasno inteligentna cura.							
vrlo	jako	veoma	izrazito	strašno	<i>baš</i>	uistinu	<i>stvarno</i>
34,12	20	10,59	8,82	7,65	2,94	2,94	2,35
užasno	brutalno	strahovito	<i>iznimno</i>	<i>ful</i>	<i>full</i>	<i>izuzetno</i>	ludo
2,35	1,76	1,76	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59
<i>masu</i>	<i>skroz</i>						
0,59	0,59						
On meni fizički i nije toliko privlačan, konstitucijski si uopće ne odgovaramo, nije ni veseljak kao ja (da voli zaružiti), ali je prejak na riječima i užasno pametan .							
izrazito	vrlo	jako	strašno	užasno	brutalno	strahovito	<i>iznimno</i>
17,06	17,06	12,94	8,82	6,47	4,71	4,71	4,12
veoma	<i>stvarno</i>	<i>izuzetno</i>	jezivo	<i>masu</i>	odvratno	<i>ekstremno</i>	<i>ful</i>
4,12	2,35	1,76	1,76	1,76	1,76	1,18	1,18
odurno	proketo	<i>pre</i>	stravično	<i>bolesno</i>	<i>full</i>	<i>mega</i>	skroz
1,18	1,18	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59	0,59
uistinu	<i>vraški</i>						
0,59	0,59						
Pitala je o mojim kreativnim sklonostima, na što je umjesto mene odgovorila majka prijateljice rekavši da sam strahovito talentirana za umjetnost.							
izrazito	vrlo	veoma	jako	strašno	<i>iznimno</i>	uistinu	strahovito
18,82	17,06	15,29	13,53	11,18	4,71	4,12	2,94
ludo	brutalno	užasno	stravično	<i>zbilja</i>	<i>baš</i>	<i>izuzetno</i>	jezivo
2,35	1,76	1,76	1,18	1,18	0,59	0,59	0,59
<i>opako</i>	<i>pre</i>	<i>poprilično</i>	<i>stvarno</i>				
0,59	0,59	0,59	0,59				

Analiza pokazuje da su u kolokacijama koje se odnose na karakterne i kognitivne osobine u većini rečenica najčešće korišteni intenzifikatori *izrazito*, *jako*, *vrlo* i *veoma*. U jednome slučaju (*iskrena*) izrazito visoku frekvenciju pokazuje intenzifikator

brutalno. U odgovorima ispitanika javlja se i anglizam *ful/full* (*full iskrena, ful/full inteligentna, full pametan*). Javljaju se i izrazi *masu* (*inteligentna/pametan*) te *mega* (*pametan*), koji su karakteristični za govor mlađe populacije.

Kada je riječ o konceptualnim metaforama, analiza upućuje na postojanje sljedećih metafora: IZRAZITA ISKRENOST JE BRUTALNOST, IZRAZITA HRABROST JE STRAVA, IZRAZITA INTELIGENCIJA JE STRAVA I IZRAZITA TALENTIRANOST JE STRAVA. Iako je zbog iznimno niske frekvencije intenzifikatora *prokleta* (a u suprotnosti s njegovom frekvencijom s izrazima vezanima za prethodno obrađeno semantičko polje) problematično utvrditi postojanje konceptualnih metafora koje bi uključivale izvornu domenu vezanu za prokletstvo, valja primijetiti i da se u jednome odgovoru *pametan* javlja u kolokaciji s *vraški* te *talentirana* u kolokaciji s *opako*.

6. Diskusija

Kada je riječ o sveukupnoj frekvenciji uporabe ponuđenih intenzifikatora među ispitanicima, u ponuđenim su rečenicama najčešće korišteni *jako* i *vrlo*, a zatim slijede *izrazito* i *veoma*. Takav rezultat u skladu je s rezultatima do kojih su došli Biber i dr. (1999) u engleskome jeziku, gdje su najčešći pojačivači obilježja pridjeva *very*, *so*, *really* i *too*, ali i onih koje navodi Recski (2004), gdje su u uporabi engleskih kolokacija koje sadržavaju izraze koji jako pojačavaju svojstvo najfrekventniji *very*, *so* i *too* (94 %), od čega 60 % otpada na *very*. U našem je istraživanju činjenica da se ispitanici učestalije koriste ponuđenim neutralnim intenzifikatorima u odnosu na ponuđene negativne intenzifikatore posebice zanimljiva s obzirom na to da im je bilo ponuđeno više od dvostruko više negativnih intenzifikatora od onih neutralnih. Veća frekvencija semantički neutralnih izraza zabilježena je i među onima koji su ispitanici naveli izvan ponuđenih. Upravo se u toj skupini javljaju izrazi koji se smatraju obilježjima govora mladih. Tu prvenstveno govorimo o utjecaju engleskoga jezika, gdje pojedine izraze ispitanici nude u neadaptiranome i adaptiranome obliku (*full/ful, fucking/jebeno, prljavo*). Intenzifikator *fucking* u kategoriji je psovki u prethodnim istraživanjima Stenström i dr. (2022: 64–72) utvrđen kao obilježje govora tinejdžera. Ispitanici su ponudili i druge izraze koji se mogu smatrati obilježjem govora mladih, primjerice: *masu, ekstra, fakat, mega, bolesno i bljutavo*.

Obrada frekvencije ispitivanih 11 negativnih intenzifikatora u korpusu hrvatskoga jezika ukazuje na to da su najučestalije korišteni sljedeći negativni intenzifikatori: *ludo, strahovito, užasno* i *prokleta*. S druge strane, ispitanici su se u najvećoj mjeri koristili sljedećim negativnim intenzifikatorima: *strašno, užasno, brutalno, ludo, prokleta* i *strahovito*. Analizu sveukupne (izvankontekstualne) frekvencije uporabe intenzifikatora među ispitanicima potrebno je sagledavati uvjetno s obzirom na to da je u ovome dijelu istraživanja važnija njihova frekvencija ovisno o kolokatu s kojim se javljaju, odnosno o jačini sprege između pojedinoga intenzifikatora i koloka-

ta. Tako se visoka frekvencija intenzifikatora *brutalno* mora sagledavati u kontekstu u kojem su se, primjerice, kod izraza *iskrena*, ispitanici u 70,59 % slučajeva odlučili za taj intenzifikator.

Pojedini lingvisti, poput Opačić (2006: 146), smatraju da se određeni izrazi koji su izvedeni iz pridjeva, npr. *prokleta*, ne bi trebali upotrebljavati kao intenzifikatori, prvenstveno jer se radi o utjecaju engleskoga jezika. Međutim, analiza korpusa hrvatskoga jezika i odgovori ispitanika ukazuju na činjenicu da su takvi intenzifikatori ipak poprilično rašireni, posebice među mlađom populacijom, što otvara prostor za utvrđivanje semantičkih polja kojima njihovi kolokati pripadaju te konceptualnih metafora.

Obrađeni negativni intenzifikatori ulaze u kolokacije s pozitivnim izrazima koji se odnose na različite emocije, evaluaciju karakternih i kognitivnih osobina (poput hrabrosti i inteligencije) te drugih oblika evaluacija (poput izgleda) i raznih kvaliteta. Kada je riječ o polju emocija, u sklopu provedenoga istraživanja uključen je niz izraza koji se odnose na njihov visok stupanj (ciljne domene), gdje se zabava povezuje s ludilom i brutalnosti, ljubav s ludilom, stravom, prokletstvom i očajem, uzbuđenost i veselje sa stravom, sreća s ludilom, odvratnošću i prokletstvom, želja s očajem, stravom, ludilom i užasom te poštovanje i ponos sa stravom i užasom. Kada je riječ o ciljnoj domeni koja se odnosi na visok stupanj mladosti / ljepote / fizičke privlačnosti, utvrđeno je postojanje sljedećih izvornih domena: prokletstvo, strava, užas i brutalnost. U slučaju ciljnih domena koje se odnose na visok stupanj karakternih i kognitivnih osobina – iskrenost, hrabrost, inteligencija, simpatičnost i talentiranost – utvrđeno je postojanje sljedećih izvornih domena: brutalnost (vezana za iskrenost) i strava (vezana za ostale osobine).

7. Zaključak

Lingvistička literatura obiluje opisima intenzifikatora, posebice sa strukturnoga stajališta, i to prvenstveno zahvaljujući njihovoj raznolikosti i podložnosti brzom promjeni. Međutim, tek su se u recentnijemu razdoblju intenzifikatori počeli sagledavati s kognitivno-semantičkoga stajališta, gdje se u obzir uzima odnos između tzv. shematske i sadržajne domene (Paradis 1997) i gdje se, osim istraživanja frekvencije uporabe pojedinih intenzifikatora, u obzir uzimaju kolokati koji se javljaju uz pojedine intenzifikatore i semantička polja kojima takvi kolokati pripadaju. U tome su kontekstu posebice zanimljivi negativni intenzifikatori te semantički sadržaj kolokacija koje ih sadrže zajedno s pozitivnim kolokatima. U sklopu kognitivno-semantičkoga pristupa, analiza stupnja deleksikalizacije pojedinih, manje frekventnih intenzifikatora omogućuje fokus na one koji u većoj mjeri zadržavaju svoje značenje. Kada je riječ o kolokacijama koje sadrže negativni intenzifikator i pozitivni kolokat,

od posebne je važnosti pojam metaforičke kolokacije koji je, prema Patekaru (2022), teorijski nedovoljno obrađen.

Primarni cilj ovoga rada, koji se odnosi na opis načina na koje hrvatski negativni intenzifikatori ulaze u značenjski odnos s pozitivnim kolokatima, ostvaren je promatranjem takvih kolokacija kao izraza konceptualnih metafora, gdje se negativni intenzifikatori uzimaju kao izvorne domene, a njihovi pozitivnih kolokati kao ciljne domene. Tome je prethodilo utvrđivanje semantičkih domena kojima kolokati pripadaju. Analiza korpusa hrvatskoga jezika provedena putem alata *Sketch Engine* pokazuje da se među 11 negativnih intenzifikatora po frekvenciji ističu *ludo*, *strahovito*, *užasno* i *prokleta*, koji se javljaju s najvećim brojem različitih pozitivnih kolokata. Najveći broj kolokata pripada semantičkomu polju emocija, nakon kojega po frekvenciji kolokata slijede polja vezana za različite kvalitete, fizički izgled, kognitivne i karakterne osobine.

Drugi cilj rada, koji se odnosi na utvrđivanje mjere u kojoj se hrvatska mladež koristi pojedinim semantički negativnim intenzifikatorima u kolokacijama sa semantički pozitivnim jezičnim jedinicama, ostvaren je istraživanjem provedenim među studentima Sveučilišta u Zadru, čiji su nam odgovori omogućili utvrđivanje frekvencije uporabe neutralnih i negativnih intenzifikatora u različitim kolokacijama te, ovisno o frekvenciji uporabe, utvrđivanje konceptualnih metafora unutar takvih kolokacija. Analizom je utvrđeno da se mlađa populacija u većoj mjeri koristi ponuđenim neutralnim intenzifikatorima nego ponuđenim negativnim, a isti trend zabilježen je u slučaju intenzifikatora koje su ispitanici sami ponudili, gdje je vidljiv utjecaj engleskoga jezika. Kada je riječ o konceptualnim metaforama, izraziti stupanj pozitivnih emocija, fizičke privlačnosti te određenih karakternih i kognitivnih osobina mogu se posredstvom metaforičkoga mapiranja između izvorne i ciljne domene povezati (ovisno o semantičkome polju i kolokatu) s pojmovima strave, užasa, ludila, očaja, prokletstva, brutalnosti i odvratnosti. Takav način promišljanja o visokome stupnju izraženoga pojma može se povezati s engleskim idiomatskim izrazom *too much of a good thing*, koji također govori u prilog činjenici da određena pozitivna, odnosno ugodna i poželjna pojavnost postaje negativna, odnosno neugodna i nepoželjna ako se javlja u pretjeranoj mjeri.

Literatura

- Athanasiadou, Angeliki. 2007. On the subjectivity of intensifiers. *Language Sciences* 29(4). 554–565. <http://dx.doi.org/10.1016/j.langsci.2007.01.009>
- Bauer, Laurie; Bauer, Winifred. 2002. Adjective boosters in the English of young New Zealanders. *Journal of English Linguistics* 30. 244–257.
- Biber, Douglas; Johansson, Stig; Leech, Geoffrey; Conrad, Susan; Finegan, Edward. 1999. *The Longman grammar of spoken and written English*. London: Longman.
- Bolinger, Dwight L. 1972. *Degree words*. The Hague & Paris: Mouton & Co.

- Cacchiani, Silvia. 2008. From lexicographic evidence to lexicological aspects: A cognitive linguistic perspective on phonaesthetic intensifiers. U Bernal, Elisenda; DeCesaris, Janet (ur.), *Proceedings of the 13th EURALEX International Congress, 1565–1574*. Barcelona: Institut Universitari de Linguística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra.
- Carstensen, Kai-Uwe. 1998. A cognitive science approach to the semantics of spatial gradation. U Ludwig, Petra; Geurts, Bart (ur.), *Lexikalische Semantik aus kognitiver Sicht – Perspektiven im Spannungsfeld linguistischer und psychologischer Modellierungen*, 73–94. Tübingen: Gunter Narr Verlag.
- Carstensen, Kai-Uwe. 2013. A cognitivist semantics of gradation. *Zeitschrift für Sprachwissenschaft* 32(2). 181–219. <http://dx.doi.org/10.1515/zfs-2013-0007>
- Dai, Yuanjun; Wu, Zhiwei; Xu, Hai. 2019. The effect of types of dictionary presentation on the retention of metaphorical collocations: Involvement load hypothesis vs. cognitive load theory. *International Journal of Lexicography* 32(4). 411–431. <http://dx.doi.org/10.1093/ijl/ecz010>
- Dressler, Wolfgang U.; Barbaresi, Merlini. 1994. *Morphopragmatics: Diminutives and intensifiers in Italian, German, and other languages*. Berlin & New York: Mouton de Gruyter.
- Ghesquière, Lobke; Davidse, Kristin. 2011. The development of intensification scales in noun-intensifying uses of adjectives: sources, paths and mechanisms of change. *English Language and Linguistics* 15(2). 251–277. doi:10.1017/S1360674311000037
- Greenbaum, Sidney. 1970. *Some verb-intensifier collocations in English: An experimental approach*. The Hague: Mouton.
- Hrvatski jezični portal, <https://hjp.znanje.hr/> (zadnji pristup 29. rujna 2024.)
- Kövecses, Zoltán. 2002. *Metaphor: A practical introduction*. Oxford: Oxford University Press. <http://dx.doi.org/10.1093/oso/9780195145113.001.0001>
- Kövecses, Zoltán. 2005. *Metaphor in culture: Universality and variation*. Cambridge: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511614408>
- Labov, William. 1984. Intensity. U Schiffrin, Deborah (ur.), *Meaning, form, and use in context: Linguistic applications*, 43–70. Washington, DC: Georgetown University Press.
- Lakoff, George; Johnson, Mark. 1980. *Metaphors we live by*. Chicago: Chicago University Press.
- Lorenz, Gunter. 2002. Really worthwhile or not really significant? A corpus-based approach to the delexicalization and grammaticalization of intensifiers in Modern English. U Wischer, Ilse; Diewald, Gabriele (ur.), *New reflections on grammaticalization*, 143–161. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Lovrović, Leonarda; Pavić Pintarić, Anita. 2019. Transfer in the use of intensifiers. *Vestnik za tuje jezike* 11(1). 103–118. doi:10.4312/vestnik.11.103-118
- Martin, James R.; White, Peter R. R. 2005. *The language of evaluation: Appraisal in English*. Basingstoke & New York: Palgrave Macmillan. doi: 10.1057/9780230511910
- Méndez-Naya, Belén. 2003. Intensifiers and grammaticalization: The case of *swipe*. *English Studies* 84(4). 372–391. <https://doi.org/10.1076/enst.84.4.372.17388>
- Nevalainen, Terttu; Rissanen, Matti. 2002. Fairly pretty or pretty fair? On the development and grammaticalization of English downtoners. *Language Sciences* 24(3/4), 359–380. [http://dx.doi.org/10.1016/S0388-0001\(01\)00038-9](http://dx.doi.org/10.1016/S0388-0001(01)00038-9)
- Opačić, Nives. 2006. *Hrvatski u zagradama: globalizacijske jezične stranputice*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.

- Paradis, Carita. 1997. *Degree modifiers of adjectives in spoken British English*. Lund: Lund University Press.
- Paradis, Carita. 2000a. Reinforcing adjectives: A cognitive semantic perspective on grammaticalization. U Bermúdez-Otero, Ricardo; Denison, David; Hogg, Richard; McCully, Christopher (ur.), *Generative theory and corpus studies: A dialogue from 10 ICEHL*, 233–258. Berlin: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110814699.233>
- Paradis, Carita. 2000b. *It's well weird*: Degree modifiers of adjectives revisited: The nineties. U Kirk, John M. (ur.), *Corpora galore: Analyses and techniques in describing English*, 147–160. Amsterdam: Rodopi. https://doi.org/10.1163/9789004485211_014
- Paradis, Carita. 2001. Adjectives and boundedness. *Cognitive Linguistics* 12(1). 47–65. <http://dx.doi.org/10.1515/cogl.12.1.47>
- Paradis, Carita. 2008. Configurations, construals and change: Expressions of DEGREE. *English Language and Linguistics* 12(2). 317–343. doi:10.1017/S1360674308002645
- Partington, Alan. 1993. Corpus evidence of language change – The case of the intensifier. U Baker, Mona; Francis, Gill; Tognini-Bonelli, Elena (ur.), *Text and technology: In honour of John Sinclair*, 177–192. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/z.64.12par>
- Patekar, Jakob. 2022. What is a metaphorical collocation? *Fluminensia* 34(1). 31–49. <http://dx.doi.org/10.31820/f.34.1.5>
- Peters, Hans. 1994. Degree adverbs in Early Modern English. U Kastovsky, Dieter (ur.), *Studies in Early Modern English*, 269–288. Berlin & New York: Mouton de Gruyter. <https://doi.org/10.1515/9783110879599.269>
- Quirk, Randolph; Greenbaum, Sidney; Leech, Geoffrey; Svartvik, Jan. 1985. *A comprehensive grammar of the English language*. London: Longman.
- Recski, Leonardo Juliano. 2004. „...It's really ultimately very cruel...“: Contrasting English intensifier collocations across EFL writing and academic spoken discourse. *DELTA: Documentação e Estudos em Linguística Teórica e Aplicada* 20(2). 211–234. doi: 10.1590/S0102-44502004000200002
- Starčević, Anđel; Kapović, Mate; Sarić, Daliborka. 2019. *Jeziku je svejedno*. Zagreb: Sandorf.
- Stenström, Anna-Brita; Andersen, Gisle; Hasund, Ingrid Kristine. 2022. *Trends in teenage talk: Corpus compilation, analysis and findings*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins.
- Tagliamonte, Sali; Roberts, Chris. 2005. So weird; so cool; so innovative: The use of intensifiers in the television series *Friends*. *American Speech* 80(3). 280–300. doi: 10.1215/00031283-80-3-280
- Tagliamonte, Sali. 2008. So different and pretty cool! Recycling intensifiers in Toronto, Canada. *English Language and Linguistics* 12(2). 361–394. doi:10.1017/S1360674308002669
- Wierzbicka, Anna. 2002. Australian cultural scripts – *bloody* revisited. *Journal of Pragmatics* 34(9). 1167–1209. doi: 10.1016/S0378-2166(01)00023-6

NEGATIVE INTENSIFIERS AND THEIR POSITIVE COLLOCATES IN THE CROATIAN LANGUAGE: METAPHORICAL COLLOCATIONS AND THEIR USE AMONG THE CROATIAN YOUTH

This paper deals with the analysis of selected negative intensifiers (*brutalno, jezivo, ludo, očajno, odurno, odvratno, proketo, strahovito, strašno, stravično, užasno*) and their positive collocates in the Croatian language. The aims of the paper include the description of the semantic fields to which the collocates of the negative intensifiers belong, the use of such collocations among the Croatian youth, and the types of conceptual metaphors that may be identified by establishing the source and target domains in metaphorical collocations containing a negative intensifier and a positive collocate. In order to achieve these aims, the corpus of the Croatian language was examined by using *Sketch Engine*, and a completion test was prepared and administered among 170 students at the University of Zadar during April 2024. The analysis of the corpus of the Croatian language shows that among the 11 negative intensifiers, the most frequently occurring are *ludo, strahovito, užasno i proketo*, with the greatest numbers of different positive collocates. The semantic field of emotions proved to be dominant according to the number of positive collocates, and is followed by the fields related to qualities, physical appearance, cognitive traits, and character traits. When it comes to the use of the analyzed collocations among the Croatian youth, in comparison to the frequency of use of negative intensifiers, a higher frequency of use of neutral intensifiers has been noted, as well as the influence of the English language in the case of the expressions proposed by the participants themselves. Regarding conceptual metaphors identified in the analysed collocations, a high degree of positive emotions, physical attractiveness, and certain character and cognitive traits is associated (depending on the semantic field and collocate) with concepts of horror, terror, craziness, despair, damnation, brutality, and disgust.

Keywords: negative intensifiers, positive collocates, metaphorical collocations, the Croatian language, the Croatian youth

Adrese autorica:

Sanja Škifić

Odjel za anglistiku
Sveučilište u Zadru
HR – 23 000 Zadar
Obala Kralja Petra Krešimira IV. br. 2
sskific@unizd.hr

Anita Pavić Pintarić

Odjel za germanistiku
Sveučilište u Zadru
HR – 23 000 Zadar
Obala Kralja Petra Krešimira IV. br. 2
apintari@unizd.hr